

Notació musical II

Codi: 100653
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Xavier Alern Vazquez
Correu electrònic: FrancescXavier.Alern@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Bernat Cabré Cercós

Prerequisits

Coneixements musicals mínims equivalents al Grau Mitjà de Conservatori. Edició de partitures amb aplicacions professionals (preferentment Finale o Sibelius).

És molt recomanable haver cursat prèviament Notació musical I.

Objectius

L'assignatura té el propòsit de proporcionar als estudiants els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a la lectura, transcripció i interpretació dels diferents sistemes de notació musical dels segles XV i XVI. Aquesta assignatura complementa *Notació musical I* i té la seva continuació lògica en l'assignatura *Notació musical del Barroc*.

Competències

- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
- Demostrar un nivell suficient de coneixement del llenguatge i la teoria musicals històrics i actuals, incloent-hi els rudiments de l'harmonia i el contrapunt, per abordar amb propietat l'estudi de les composicions.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Vincular els coneixements adquirits amb la praxi musical, col·laborant amb els intèrprets a través de l'anàlisi i la contextualització dels diferents repertoris, tant els relacionats amb la música històrica com amb les diverses manifestacions de la música contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir facilitat en la lectura a vista, amb finalitats musicals pràctiques
2. Aplicar en la praxi musical els diferents models de notació musical.
3. Comunicar per escrit, amb correcció, precisió i claredat argumentals i terminològiques, els coneixements adquirits, tant en l'àmbit de l'especialització com de la divulgació musicals.
4. Dialogar amb els intèrprets musicals sobre la teoria i la praxi musical.
5. Distingir històricament els diferents sistemes de notació musical
6. Familiaritzar-se amb les edicions de música antiga.
7. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
8. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics
9. Identificar els principals sistemes d'escriptura de la música occidental, vocals i instrumentals (segles X-XVII).
10. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
11. Implementar l'elaboració de projectes de contingut musicològic, amb la realització d'un pla de treball i una metodologia adequats a l'objecte i el temps d'estudi.
12. Integrar els coneixements adquirits en l'elaboració de textos sintètics i expositius adequats a l'àmbit comunicatiu acadèmic i d'especialització.
13. Redactar projectes crítics de contingut musicològic, ordenats i planificats de manera eficient.
14. Transcriure els principals sistemes d'escriptura de la música occidental segons les convencions de la notació i edició modernes.
15. Utilitzar amb propietat el vocabulari relatiu a la paleografia musical.

Continguts

BLOCS TEMÀTICS

Tema 1: Criteris editorials generals per a la transcripció i edició de música del Renaixement.

Tema 2: Notació mesurada blanca dels segles XV i XVI.

Tema 3: Tabulatures instrumentals (I): Instruments de corda pinçada i fregada.

Tema 4: Tabulatures instrumentals (II): Instruments de tecla.

Metodologia

Els blocs temàtics es desenvoluparan a partir de classes teòriques i pràctiques en les que es transcriurà a notació musical contemporània els fragments i peces musicals proposades al Campus Virtual de l'assignatura.

L'alumnat haurà de resoldre satisfactòriament els exercicis de transcripció que s'encarreguin com a deures del curs. Els exercicis es realitzaran seguint els estàndards d'edició de música històrica, s'editaran amb aplicacions professionals (Finale o Sibelius, preferentment), i es lliuraran en format paper dins els terminis establerts.

Aquests exercicis requereixen una dedicació no inferior a tres hores dos dies a la setmana, així com el maneig de la bibliografia bàsica recomanada. Si bé no és obligatòria, sí que és altament recomanable l'adquisició del manual de Willi

Apel *The Notation of Polyphonic Music 900-1600*, Cambridge: The Mediaeval Academy of America, 1961 (5a ed.).
 (Traducció francesa: *La Notation de la musique polyphonique*, Sprimont: Mardaga, 1998) com a suport a la docència de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Estudi de la matèria de l'assignatura	15	0,6	
Sessions presencials	40,5	1,62	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15
Tipus: Supervisades			
Correcció i discussió d'exercicis de transcripció	11,5	0,46	5, 9, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Lectura de la bibliografia recomanada	16	0,64	
Realització dels exercicis de transcripció	67	2,68	3, 5, 7, 9, 14, 15

Avaluació

L'avaluació consistirà en la valoració ponderada de les següents activitats formatives:

1. L'assistència i la participació activa a classe (10% de la nota final).
2. La realització dels exercicis del curs (30% de la nota final).
3. Dos exàmens parcials (30% de la nota final cadascun). Els exàmens consistiran en la transcripció d'un o varis fragments musicals.

Aclariments

- Per calcular la nota final de l'assignatura s'haurà d'aprovar tres activitats formatives independentment: d'una banda els dos exàmens parcials i de l'altra el bloc d'exercicis del curs.
- Els exercicis del curs són activitats que s'han de realitzar individualment. La detecció de còpia en algun exercici comportarà un zero en la qualificació del mateix.
- No s'acceptaran treballs extraordinaris pel suspens o no lliurament d'alguna activitat en el temps i la forma establerts.
- Per poder optar a recuperació s'haurà d'haver realitzat els dos exàmens parcials i d'haver lliurat almenys la meitat dels exercicis de classe en el temps i la forma establerts.
- A l'examen de recuperació es recuperaran únicament els continguts suspesos i es podrà assolir una qualificació màxima de 5. En cas de no presentar-se a l'examen de recuperació, la nota final es calcularà amb un 0 dels continguts no recuperats.
- El dia de revisió dels exàmens serà comunicat a través del Campus Virtual.
- La no assistència a classe serà excusada si es justifica prèviament i raonada, però queda a criteri del professor l'acceptació o no d'aquesta justificació.
- No es realitzaran exàmens individuals fora del dia i l'hora assignats per al conjunt del grup-classe.
- Serà considerat «no avaluable» l'alumnat que no hagi iniciat el camí de l'avaluació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge

Assistència, participació activa i exercicis del curs	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Primer examen parcial	30%	0	0	3, 5, 7, 9, 12, 14, 15
Segon examen parcial	30%	0	0	3, 5, 7, 9, 12, 14, 15

Bibliografia

Manuais i estudis

- Arlettaz, Vincent, *Musica ficta. Une histoire des sensibles du XIIIe au XVIe siècle*, Sprimont: Mardaga, 2000.
- Apel, Willi, *The Notation of Polyphonic Music 900-1600*, Cambridge: The Mediaeval Academy of America, 1961 (5a ed.). (Traducció francesa: *La Notation de la musique polyphonique*, Sprimont: Mardaga, 1998).
- Berger, Karol, *Musica Ficta. Theories of accidental inflections in vocal Polyphony from Marchetto da Padova to Gioseffo Zarlino*, Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- Busse Berger, Anna Maria, *Mensuration and Proportion Signs. Origins and Evolution*, Oxford: Clarendon Press, 1993.
- Caldwell, John, *Editing Early Music*, Oxford: Oxford University Press, 1985 (2a ed. 1995).
- DeFord, Ruth I., *Tactus, Mensuration, and Rhythm in Renaissance Music*, Cambridge UP, 2015.
- Grier, James, *The Critical Editing of Music. History, Method, and Practice*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996 (traducció castellana: *La edición crítica de música: historia, método y práctica*, Madrid: Akal, 2008).
- Houle, George, *Meter in Music, 1600 - 1800: Performance, Perception and Notation*, Indiana UP, 1987.
- Jacobs, Charles, *Tempo Notation in Renaissance Spain*, NY: Institute of Mediaeval Music, 1964.
- Lowinsky, Edward, «The Goddess Fortuna in Music», *MQ* 29, 1943.
- Owens, Jessie Ann, *Composers at Work. The Craft of Musical Composition 1450-1600*, New York: Oxford University Press, 1997.
- Querol, Miguel, *Transcripción e interpretación de la polifonía española de los siglos XV y XVI*, Comisaría nacional de la música, 1975.

Catàlegs

- Brown, Howard Mayer, *Instrumental Music Printed Before 1600: a Bibliography*, Cambridge: Harvard University Press, 1965.
- Fallows, David (ed.), *A Catalogue of Polyphonic Songs, 1415-1480*. Oxford: Clarendon, 1998.

Tractats musicals dels segles XV i XVI

- Aaron, Pietro, *Toscanello in musica*, Venècia: Bernardino de Vitali, 1531.
- Bermudo, Juan, *Comiença el libro llamado declaración de instrumentos musicales*, Osuna, Juan de León, 1555.
- Cerone, Pietro, *El Melopeo y maestro*, Nàpols: Iuan Bautista Gargano i Lucrecio Nucci, 1613.
- Duran, Domingo Marcos, *Sumula de canto de organo contrapunto y composición vocal, práctica y especulativa*, Salamanca: 1504.
- Espinosa, Juan de, *Tractado de principios de musica practica y teorica sin dejar ninguna cosa atras*, Toledo: 1520.
- Gaffurio, Franchino (Franchinus Gaffurius), *Practica musice Franchini Gafori Laudensis*, Milà: Ioannes Petrus de Lomatío, 1496.
- Martínez de Bizcargui, Gonzalo: *Arte de canto llano y contrapunto y canto de organo con proporciones y modos*. Burgos: Fadrique Aleman, 1511.
- Montanos, Francisco de, *Arte de musica theorica y pratica*, Valladolid: Diego Fernández, 1592.
- Tinctoris, Johannes, *Liber de Arte Contrapuncti*, Nàpols: 1477. Trad. anglesa: *The Art of Counterpoint* (A. Seay ed.) (MSD 5, 1961). Trad. italiana: D'Agostino, Gianluca, *Johannes Tinctoris. Proportionale Musices. Liber de Arte Contrapuncti*, Florència: Edizioni del Galluzzo per la Fondazione Ezio Franceschini, 2008.

- Zarlino, Gioseffo, *Le Istitutione Harmoniche*, Venècia: Antonio Gardano, 1558.

Cançoners

- *Cancionero musical de la Colombina* MS 7-I-28 (CMC) (ca. 1470).
- *Cancionero musical de Palacio* MS II - 1335 (CMP) (finals del segle XV - principis del XVI).
- *Cançoner de Barcelona* M454 (ca. 1530).
- *Cançoner d'Uppsala* o del Duc de Calàbria (Venècia, 1556).
- *Dijon Chansonnier* (ca. 1470).
- *Laborde Chansonnier* (s. XV).
- *Mellon Chansonnier* M91 (ca. 1470).
- *Medici Chansonnier* (1492-94)
- *Nivelle de la Chaussée Chansonnier* (s. XV).
- *Pixérécourt Chansonnier* (2a 1/2 del segle XV).
- Orfeó Català, Ms 5 (1490 - 1510).
- Oxford Manuscript (Gb - Ob MS Canon, Misc. 213) (principis del s. XV).
- *Wolfenbüttel Chansonnier* (1470 - 71).

Música instrumental

- Amat, Joan Carles, *Guitarra española y vándola en dos maneras de Guitarra, Castellana i Cathalana*, Girona: Joseph Bró (ca. 1761, reimpressió). (Ed. Facs. Monica Hall, Monaco: Chanterelle, 1980).
- Anònim, *Buxheimer Orgelbuch* (1450-60).
- Cabeçon, Antonio de, *Obras de musica para tecla, arpa y vihuela*, Madrid: Francisco Sánchez, 1578.
- De Baena, Gonzalo, *Arte novamente inventada pera aprender a tâger*, Lisboa: German Galhard, 1540.
- Dou[w]land, Robert, *Varietie of lute lessons*, Londres, 1610.
- Fuenllana, Miguel de, *Orphenica lyra*, Sevilla: Martín de Montedoca, 1554.
- Ganassi dal Fontego, Silvestro, *Regula Rubertina*, Venècia, 1542.
- Milan, Luys [Lluís del Milà], *Libro de Musica de vihuela de mano. Intitulado El Maestro*, València: Francisco Díaz Romano, 1535-36.
- Narváez, Luys de, *Los seys libros del Delphin de música de cifra para tañer vihuela*, Valladolid: Diego Hernández de Córdoba, 1538.
- Schlick, Arnolt, *Tabulaturen etlicher lobgesang und lidlein uff die orgeln un lauten*, Mainz, 1512.
- Spinacino, Francesco, *Intabolatura di lauto* (2 llibres), Ottaviano Petrucci, Venècia, 1507.
- Valderrábano, Enríquez de, *Libro de música de vihuela intitulado Silva de Sirenas*, Valladolid: Francisco Fernández de Córdoba, 1547.
- Venegas de Henestrosa, Luys, *Libro de cifra nueva para tecla, harpa y vihuela*, Alcalá d'Henares: Joan de Brocar, 1557.